

Van'da Evcil Güvercinlerde (*Columba livia domestica*) *Pseudolynchia canariensis* Macquart, 1839 (Diptera: Hippoboscidae) Olgusu

Ali Bilgin YILMAZ M. Serdar DEĞER Kamile BİÇEK Nalan ÖZDAL

Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Parazitoloji AD, Van, Türkiye

Geliş tarihi: 01.03.2010

Kabul Tarihi: 20.04.2010

ÖZET

Bu çalışmada 26'sı erkek, 21'i dişi olmak üzere toplam 47 evcil güvercin (*Columba livia domestica*) Eylül 2009 ve Ocak 2010 tarihleri arasında ektoparaziter muayeneden geçirilmiştir. Yapılan muayene sonucunda 4 dişi güvercinde *Pseudolynchia canariensis* tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler

Pseudolynchia canariensis, Evcil güvercin, Van

Pseudolynchia canariensis Macquart, 1839 (Diptera: Hippoboscidae) in Domestic Pigeons (*Columba livia domestica*) in Van, Turkey

SUMMARY

In this study, a total of 47 domestic pigeons (*Columba livia domestica*) (26 male and 21 female) were examined for the ectoparasites between September 2009 and January 2010. Out of 47 domestic pigeons, four were found to be infested with *Pseudolynchia canariensis*.

Key Words

Pseudolynchia canariensis, Domestic pigeon, Van

GİRİŞ

Pseudolynchia canariensis Pupipara dizi bölümünün Hippoboscidae ailesi içerisinde bulunup, halk tarafından yaygın olarak güvercin sineği veya yassı sinek olarak adlandırılmaktadır. Bu familyaya bağlı türler memelilere hastalık taşıyıcı vektörlerdir (Baker 1967; Mimioglu ve ark. 1969; Halos ve ark. 2004). Kanatlıların zorunlu bir ektoparazit olan *P. canariensis* genellikle güvercin ve kumruların tüyleri arasında bulunur ve kan emerler. *Pseudolynchia canariensis*, güvercin sıtmasının etkeni olan *Haemoproteus columbae*'nin başlıca vektörü olarak bilinmektedir (Levine 1985; Bennett ve Peirce 1990; Bize ve ark. 2003; Gancz ve ark. 2004). Bu sineğin *H. columbae*'nin Türkiye'deki vektörü olduğu da çeşitli araştırmacılar tarafından gösterilmiştir (Merdivenci 1963; Tolgay 1972; Gıcık 1999; Gıcık ve Arslan 2001; Gülanber ve ark. 2002). *Pseudolynchia canariensis* güvercinlerde *Haemoproteus* dışında, *Pox*, *Paramyxovirus*, *Salmonella*, *Trichomonas* gibi hastalıkların bulaşmasında da etkindir.

MATERYAL ve METOT

Eylül 2009 ve Ocak 2010 tarihleri arasında üç farklı yerde evcil güvercin besleyen kişilerin evine gidilmiştir. Güvercinler üzerinden toplanan ektoparazitler %50'lik etil alkol solüsyonuna konularak laboratuara getirildikten sonra ilgili literatürlere göre (Tiğin, 1973) teşhis edilmiş ve fotoğrafları çekilmiştir.

OLGU ve TARTIŞMA

Pseudolynchia canariensis, Arabistan, Azerbaycan, Çek Cumhuriyeti, Ermenistan, Gürcistan, Irak, İran, İspanya, İsrail, İsveç, İtalya, Kanarya Adaları, Lübnan, Mısır, Rusya, Sardunya, Slovakya, Suriye, Ürdün, Türkiye, Yunanistan ile birlikte Avustralya, Afro-tropik (Orta ve Güney Afrika

ülkeleri), Kuzey Afrika, Palearktik, Nearktik (Kuzey Amerika), Neo-tropik (Güney Amerika) ekzonadaki birçok ülkede dağılım göstermektedir (Fauna Europaea, 2008). *Haemoproteus columbae*'nin başlıca vektörü olarak bilinen *P. canariensis* Türkiye'den Ankara (Gıcık, 1999), İstanbul (Merdivenci, 1963; Gülanber ve ark. 2002), Adana (Öz ve Turut 2007) ve Elazığ (Koroğlu ve Şimşek 2001) yörelerinde yaygın olarak bildirilmiştir.

Van'da Yüzüncü Yıl Üniversitesi yerleşkesinde yapılan bir çalışmada; çatı havalandırma pencerelerinde ve bir kısmı da yapışkan fare tuzakları ile yakalanan fareler üzerinde *P. canariensis*'e rastlanmıştır. Farelerin yakalandığı bölgeler güvercinlerin yaşam alanları olduğundan *Haemoproteus*'un arakonakçısı olarak bilinen *P. canariensis*'e evcil ve yabani güvercinlerin yaşam alanlarında rastlanabileceği belirtilmiştir (Aydın 2009).

Pseudolynchia canariensis güvercinlerin zorunlu bir ektoparaziti olarak bilinmektedir. Bu ektoparazitin nadiren de olsa insanlar üzerinde beslendiği göz önünde bulundurulduğunda, güvercinlerden insanlara bulaşabilen hastalıkların bilinmesi ve koruma tedbirlerinin alınması son derece önemlidir (Reeves ve ark. 2005).

Sonuç olarak Van yöresinde hobi amaçlı yetiştirilen evcil güvercinlerin %8.5'inin *P. canariensis* ile enfeste olduğu tespit edilmiştir. Enfeste olduğu belirlenen 4 güvercinde toplam 12 adet *P. canariensis* toplanmıştır. *Pseudolynchia canariensis*'in vektör olduğu bir protozoon olan *H. columbae*'nin güvercinlerde büyük bir telefata neden olmaması için güvercinlerin belirli periyotlarla uygun insectisitler kullanılarak tedavi edilmesi gerektiğini düşünmekteyiz.

Şekil 1. *Pseudolynchia canariensis*'in dorsalden görünüşü

Figure 1. Dorsal view of *Pseudolynchia canariensis*

Şekil 2. *Pseudolynchia canariensis*'in ventralden görünüşü

Figure 2. Ventral view of *Pseudolynchia canariensis*

KAYNAKLAR

- Aydın G (2009).** Van'da ilk kayıt Haemoproteus hastalık vektörü *Pseudolynchia canariensis* (Macquart, 1839) (Diptera: Hippoboscidae) "Güvercin Sineği". *YYÜ Tar Bil Derg*, 19 (1), 49-55.
- Baker JR (1967).** A review of the role played by the Hippoboscidae (Diptera) as vectors of endoparasites. *J Parasitol*, 53 (2), 412-418.
- Bennett GF, Peirce MA (1990).** The haemoproteid parasites of the pigeons and doves (family Columbidae). *J Nat Hist*, 24, 311-325.
- Bize P, Roulin A, Bersier LF, Pfluger D, Richner H (2003).** Parasitism and developmental plasticity in Alpine swift nestlings. *J Anim Ecol*, 72, 633-639.
- Fauna Eur (2008).** Fauna Europaea. http://www.faunaeur.org/full_results.php?id=62008 (erişim: 13.06.2008).
- Gancz AY, Barker IK, Lindsay R, Dibernardo A, McKeever K, Hunter B (2004).** West Nile virus outbreak in North American owls, Ontario. *Emerg Infect Dis*, 10, 2135-2142.
- Gıcık Y (1999).** Ankara ve çevresinde yaban güvercinlerinde ektoparazitler. *Kafkas Üniv Vet Fak Derg*, 5 (1), 71-74.
- Gıcık Y, Arslan MÖ (2001).** Blood parasites of wild pigeons in Ankara District. *Türk J Vet Anim Sci*, 25 (2), 169-172.
- Gülenber A, Tüzer E, Çetinkaya H (2002).** İstanbul'da güvercinlerde *Haemoproteus columbae* ve *Pseudolynchia canariensis*'in yaygınlığı. *İstanbul Üniv Vet Fak Derg*, 28 (1), 227-229.
- Halos LG, Jamal T, Maillard R, Girard B, Guillot J, Chomel B, Vayssier-Taussat M, Boulouis HJ (2004).** Role of Hippoboscidae Flies as Potential Vectors of Bartonella spp. Infecting Wild and Domestic Ruminants. *Appl Environ Microbiol*, 70 (10), 6302-6305.
- Köroğlu E, Şimşek S (2001).** Elazığ yöresi güvercinlerinde (*Columba livia*) bulunan ektoparazitler ve yayılış oranları. *Fırat Üniv Sağlık Bil Vet Derg*, 15, 195-198.
- Levine DN (1985).** Veterinary Protozoology. Iowa State University. Press, Ames. 413 s.
- Merdıvenci A (1963).** İstanbul camilerinde yuvalanan güvercin (*Columba livia*)'lerde parazit insidensi. *Türk Biyol Derg*, 13, 81-83.
- Mimioğlu M, Göksu K, Sayın F (1969).** Veteriner ve Tıbbi Protozooloji II. Ankara Üniv. Veteriner Fak. Yayınları. 864-866.
- Öz İ, Turut N (2007).** Adana yöresinde evcil güvercinlerde *Haemoproteus columbae*'nin yaygınlığı. *Bornova Vet Kont Araşt Enst Derg*, 29 (43), 25-29.
- Tiğın Y (1973).** Ehli güvercinlerde (*Columba livia*) bulunan ektoparazitler. *Ankara Üniv Vet Fak Derg*, 20, 372-390.
- Reeves WK, Loftis AD, Gore JA, Dash GA (2005).** Molecular evidence for novel Bartonella species in Trichobius major (Diptera: Streblidae) and Cimex adjunctus (Hemiptera: Cimicidae) from two southeastern bat caves, U.S.A. *J Vector Ecol*, 30 (2), 339-341.
- Tolgay N (1972).** Çesitli kanatlılarda *Plasmodium*, *Haemoproteus* ve *Leucocytozoon* enfeksiyonları üzerinde araştırmalar. *Ankara Üniv Vet Fak Derg*, 19 (3), 271-286.